

Statsbudsjettet 2013: Økt lærertetthet med 600 nye lærere

Dette er saken:

Regjeringen øker nå lærertettheten i skolen for å heve kvaliteten på opplæringen. Flere kompetente lærere vil gjøre det mulig å følge opp hver elev tettere og gi en undervisning som er mer variert og tilpasset den enkeltes forutsetninger.

I statsbudsjettet for 2013 innføres et fireårig statlig tilskudd til ca 600 flere lærere. Tilskuddet rettes inn mot der det trengs mest: ungdomsskoler med lav lærertetthet (mer enn 20 elever per lærer) og under gjennomsnittlige faglige resultater. Totalt koster dette 157 millioner i 2013, og deretter 376 millioner i året. Det er om lag 170 skoler som nås av denne ordningen, og disse tilbys ett eller flere nye lærerårsverk, avhengig av antall elever på skolen.

Det gjøres samtidig en endring i opplæringsloven for senere å kunne forskriftsfeste et forholdstall mellom antall lærere og antall elever. Tilskuddsordningen som innføres fra skoleåret 2013/14 har fire års varighet, og erfaringene fra disse skolene skal danne grunnlag for vurdering av videre opptrapping og forskriftsfesting av et slikt forholdstall.

Mer fakta om tilskudd til lærertetthet

- I budsjettet for 2013 foreslår regjeringen å bevilge 157 mill. kroner til en fireårig tilskuddsordning til økt lærertetthet på ungdomstrinnet. Helårsvirkningen er 376 millioner, og dette vil bety om lag 600 nye lærere fra høsten 2013.
- Målet er å styrke lærertettheten på ungdomstrinnet og på den måten bidra til å gi tilpasset opplæring, en mer praktisk og variert opplæring, samt å styrke de grunnleggende ferdighetene. Det er også et mål å se om tiltaket kan bidra til å redusere behovet for spesialundervisning.
- Kommuner som skoleåret 2011-12 hadde skoler med en gjennomsnittlig gruppestørrelse på over 20 elever per lærer på ungdomstrinnet og grunnskolepoeng (basert på standpunkt og eksamensresultater) under snittet for landet kan søke om midler til formålet.
- Kommunene vil bli tildelt midler til ett eller flere årsverk per skole ut fra størrelsen på skolene som omfattes av tiltaket.
- Tiltaket omfatter om lag 170 skoler i om lag 100 kommuner. Behov for i underkant av 600 årsverk dersom alle skoler blir med.
- Skoler i alle fylker er med.
- Regjeringen vil foreslå en endring i opplæringsloven som gjør det mulig å lage en forskrift med et forholdstall mellom antallet elever og antallet lærere. Den fireårige tilskuddsordningen skal brukes til å skaffe erfaring og kunnskap om effekten av økte lærerressurser. Dette kan også være et grunnlag for eventuelt senere å forskriftsfeste et forholdstall mellom antallet lærere og antallet elever.

Spørsmål og svar om tilskudd til lærertetthet:

Hvorfor kommer det ikke en lovfestet ressursnorm for alle skoler?

- Dette er en bedre måte å starte opptrappingen av lærertettheten på. Vi fikk relevante motforestillinger i høringsrunden. Vi kunne ikke innføre en regel som var så streng at vi måtte redusere de faglige kravene til lærerne for å skaffe nok lærere. Derfor har vi funnet en måte å trappe opp dette gradvis og forsikre oss om at vi starter der det trengs mest. Men vi ser på dette som et første skritt på vei mot innføringen av en fast minstenorm for lærertetthet i skolen.
- Når vi har høstet erfaringer med denne tilskuddsordningen vil vi vurdere videre opptrapping og forskriftsfesting av et forholdstall mellom antall elever og antall lærere.

Hvorfor starte med ungdomstrinnet?

- Det er på ungdomstrinnet lærertettheten er lavest i dag. Det er et stort behov for å jobbe mer praktisk og variert i ungdomsskolen. Det er målet med mange av tiltakene i ungdomsskolemeldinga som vi la fram i fjor. Men da trengs det også flere lærere.

Hvorfor innføres dette som en tidsavgrensa ordning?

- Vi vil prøve ut denne tilskuddsordningen i fire år for å høste erfaringer. Målet er at flere lærere skal gjøre opplæringen mer praktisk og variert, og at elevene får tettere oppfølging og økt læringsutbytte. Så vil vi vurdere videre opptrapping. Men vi endrer allerede nå opplæringsloven for senere å kunne forskriftsfeste et minstenorm for hvor mange lærere det skal være i forhold til elever.

Hvorfor må skolene søke? Er ikke det ekstra byråkrati?

- Vi ønsker å forsikre oss om at kommunene bruker de øremerkede midlene til faktisk å øke antall lærere ved skolene. Derfor lager vi en enkel og ubyråkratisk ordning der kommunene søker om tilskudd mot å forplikte seg til å bruke midlene til flere lærere.

Finnes det nok kvalifiserte lærere til å fylle disse stillingene?

- Dette er et antall stillinger som det skal være mulig å fylle med kvalifiserte lærere. Søkningen til lærerutdanningene har økt med over 50 prosent siden 2008, det går nå flere lærere fra andre yrker til skolen enn andre veien, og SSB beregner at lærermangelen er på vei ned. Det vil selvfølgelig bli stilt vanlige krav om kvalifikasjoner på de nye lærerne som skal ansettes.

Er det ikke viktigere med flinkere lærere enn flere?

- Vi gjør begge deler. Vi har styrket lærerutdanninga, sender flere lærere på etterutdanning og har hevet kompetansekravene til lærerne i fagene de skal undervise i. Men å sikre at det er mange nok lærere i skolen er viktig for å kunne gi alle elever tett oppfølging og gode tilbakemeldinger, slik at de lærer mer.

Forskning har ikke bevist at lærertetthet er viktig for elevenes læring

- Det er ikke riktig. Forskning tyder på at lærertetthet har betydning, særlig for de svakeste elevene. Men lærertettheten i seg selv er ofte ikke avgjørende – det viktigste er at man bruker økte lærerressurser til å variere og tilpasse undervisningen mer. Og det er noe vi vet virker!